

Joan Amorós i Pla, valor en benefici del país

Text > DAVID PAGÈS I CASSÚ, escriptor i professor

Joan Amorós i Pla (Vila-Sacra, 1938) és enginyer i promotor cultural. Ha dut a terme nombrosos projectes col·lectius de caràcter tècnic, empresarial, cultural i cívic, en col·laboració amb una munió incalculable de persones i amics, d'ací i d'arreu d'Europa. És el president de la Fundació Occitano-Catalana i també de FERRMED, l'associació que treballa a favor del corredor mediterrani i de la vertebració ferroviària del país. Va ser un dels impulsors del Cercle d'Agermanament Occitano-Català, que continua ben actiu, i, entre molts altres projectes, del volum *Aportacions catalanes universals*. Amorós és una de les persones que coneixen més les infraestructures de què disposa el país i, per consegüent, de les que necessitaria i caldria dur a terme o finalitzar. Fa anys que viu a Barcelona, però els seus orígens els trobem a l'Empordà, comarca amb què continua vinculat.

>> *Joan Amorós i Pla.* (Foto: MARTÍ ARTALEJO)

>> Joan Amorós, el 2012, al Teatre Municipal El Jardí de Figueres, en rebre la Medalla d'Honor de la ciutat. Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS EL PUNT AVUI (JOAN SABATER BRUNET).

Vau néixer a Vila-sacra, a l'Alt Empordà. Quina vinculació heu tingut amb les terres gironines al llarg de la vostra vida?

Constant. De petit vaig viure a Vila-sacra fins que els meus pares s'establiren a Barcelona, però les vacances escolars i molts caps de setmana els vaig passar al poble. Un dels meus fills hi viu permanentment i els altres hi venen tot sovint. A començament de segle hi vam fer alguns actes de l'Eurocongrés 2000 i encara avui hi ha dipositada l'exposició itinerant que va recórrer diverses poblacions de l'espai occitanocatalà: «Càtars i trobadors, Occitània i Catalunya, Renaixença i futur» (que es pot visitar a demanda).

Què és el que agraiu més als vostres pares?

La formació cristiana i l'amor a Catalunya.

Quan mireu cap a la vostra infantesa i joventut, quins són els records principals que us venen al cap?

Pel que fa a Vila-sacra, la bona relació amb la mainada del poble i l'amistat amb els companys. Les festes majors de Vila-sacra i dels pobles veïns a què anàvem, particularment a l'estiu. Les escapades amb bicicleta a banyar-nos al mar, fos a Roses, fos a la platja de Can Comes (ara Empuriabrava). Les passejades pels camps i les banyades a les gorgues del riu Manol, etcètera. També, la Conferència de Carles Fages de Climent, a mitjan dècada dels anys cinquanta, amb la plaça Major plena de gom a gom, en la qual va presentar el seu opuscle «Vila-sacra, capital del món», i que a mi em va servir per redoblar el meu interès per Occitània.

Quin objectiu té FERRMED, entitat de la qual sou president?

L'objectiu és aconseguir un corredor mediterrani plenament operatiu, amb capacitat suficient per absorbir els tràfics ferroviaris de passatgers i de mercaderies d'acord amb els paràmetres definits per la Comissió Europea. En el seu dia, FERRMED va aconseguir que fos inclòs dins la xarxa de corredors prioritaris transeuropeus, malgrat l'oposició inicial del Govern espanyol, que finalment va aconseguir que una branca del corredor passés per Madrid. La realitat del que s'està fent és molt al dessota del que caldria, amb problemes diversos, com és el cas de voler fer passar trens de mercaderies per línies que són de rodalies, tant a Barcelona com a València. Continua sense preveure's la línia d'alta velocitat entre Tarragona i València. No es treballa per resoldre els colls d'ampolla que es produiran en un futur molt proper. No es planifica el canvi de l'ample

de via de les diverses línies de la xarxa catalana, ni una solució adequada de la intersecció del corredor de l'Ebre amb el Mediterrani pròpiament dit.

Fa poc van acabar un gran estudi (vint-i-quatre experts de tot Europa i quaranta-cinc mil hores de feina) en què han analitzat tota la xarxa de corredors definits per la CE (77.240 km)...

Sí. Els tràfics més importants es concentren en 18.040 km. Catalunya i bona part del corredor mediterrani peninsular de la costa, des de la frontera francesa fins a Múrcia, queden dins d'aquesta xarxa de màxima prioritat. Així mateix, hem investigat quins són els punts de connexió logístics més importants d'Europa i resulta que el tercer, gairebé *ex aequo* amb el Gran Milà, és el binomi Barcelona-Tarragona. Altrament, hem descobert per què la participació del tren en el transport de mercaderies no creix i hem definit un sistema operatiu integrat carretera-ferrocarril que considerem que resol els problemes que hi ha.

Quina és la vostra posició sobre el debat de l'ampliació del Prat?

Inqüestionablement, l'aeroport del Prat s'ha d'ampliar. Catalunya és al cor econòmic d'Europa. Si tinguéssim tota la connexió adequada, l'aeroport de Barcelona seria un gran aeroport de connexió d'una àrea de més de trenta milions d'habitants, que comprendria tots els Països Catalans, l'Aragó i el sud de França. Barcelona és la gran capital del sud d'Europa i una ciutat de projecció universal que, amb la seva empena, arrossega tot Catalunya i el Mediterrani occidental. No ampliar l'aeroport significa constrènyer tot aquest progrés i el seu impacte internacional.

Si féssim una fotografia aèria al país, quina lectura fariem de les infraestructures que tenim?

Un gran aeroport intercontinental que cal consolidar amb més rutes de llarga distància i ampliar adequadament. Dos aeroports complementaris mal aprofitats sense connexió ferroviària amb l'aeroport principal. Un parell de grans ports eficients, que cal connectar con-

venientment amb la xarxa de ferrocarril. Una xarxa viària que cal desdoblar i ampliar en diversos trams. Una xarxa ferroviària absolutament deficient. Si ens comparem amb Suïssa, ens manquen uns mil tres-cents quilòmetres de línies fèrries noves si ens volem posar al seu nivell. Pel que fa a les rodalies, particularment a la regió de Barcelona, el nombre de línies que hi ha és, gairebé, igual que el de fa cent anys (òbviament, amb algunes millores introduïdes: duplicació de vies i electrificació, principalment). A la regió de Barcelona (que el 1924 tenia 1,4 milions d'habitants i ara en té 5,6) hi manquen uns cent quilòmetres de línies addicionals.

Quin seria el desllorigador de tot plegat?

La potestat de disposar plenament dels recursos econòmics que Catalunya genera i aturar la sagnia que representa que, cada any, tinguem una balança fiscal desfavorable d'aproximadament vint-i-dos mil milions d'euros. Tot plegat, juntament amb la facultat de gestionar totes les infraestructures de transport de casa nostra.

>> Amorós, després d'haver estat distingit amb la Medalla d'Honor de Figueres.

Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS EL PUNT AVUI (JOAN SABATER BRUNET).

>> El 2011, a Brussel·les, en l'acte a favor del corredor mediterrani. Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS EL PUNT AVUI (ROBERT RAMOS GÓMEZ).

L'objectiu del volum *Aportacions catalanes universals* és crear autoestima entre els catalans i fer conèixer la capacitat aportadora del nostre poble arreu del món

Com a president que va ser del Cercle d'Agermanament Occitano-Català, ens podeu parlar d'aquesta entitat? Quins objectius té?

El Cercle d'Agermanament Occitano-Català (CAOC), que vam fundar conjuntament Josep Maria Batista i Roca, Enric Garriga Trullols i jo mateix, continua sent plenament operatiu. S'ocupa principalment de difondre la llengua occitana a Catalunya i a la resta dels Països Catalans, i d'organitzar trobades conjuntes entre occitans i catalans. Des de la Fundació Occitano-Catalana (amb seu a Vila-sacra) que presideixo, ens dediquem a organitzar grans esdeveniments, com l'Eurocongrés 2000, i a donar suport a iniciatives noves vinculades a l'espai occitanocatalà i a Europa.

Vau ser un dels impulsors i autors del volum *Aportacions catalanes universals*.

Efectivament, un grup de persones constituït per Joan Triadú, Xavier Bada, Pere Baltà, Enric Cirici, Jaume Comellas, Maria Costa, Joaquim Ferrer, Antoni Grivé, Ramon Mir, Jaume Perarnau, Víctor Pou, Francesc Roca, Antoni Ros-Marbà, Armand Sanmamed i jo mateix hi vam treballar durant més de cinc anys. Crec que l'esforç va valdre la pena. L'objectiu de l'obra és doble: d'una banda, crear autoestima entre els catalans i, de l'altra, fer conèixer la capacitat aportadora del nostre poble arreu del món. El llibre el vam traduir a l'anglès, al castellà i al francès. El suport de Pagès Editors fou molt d'agrair.

Fins i tot el va portar a algunes ambaixades...

Sí. I el vam presentar a diversos països clau: França, Bèlgica, Alemanya, Itàlia, el Regne Unit, Àustria, el Vaticà i els Estats Units. I n'hi ha exemplars a biblioteques de tanta anomenada com la Biblioteca de l'Assemblea Nacional Francesa, la Biblioteca Britànica, la Biblioteca del Congrés dels Estats Units, la Biblioteca Vaticana, etc. Tenim anècdotes molt positives d'aquests lliuraments. També n'hem fet, amb èxit, presentacions arreu de Catalunya (àdhuc a la Catalunya del Nord) i, quan escau, encara en continuem fent.

Un altre èxit col·lectiu...

L'obra demostra que Catalunya és un gran país, pel qual val la pena lluitar.

Les aportacions són fruit d'un poble amb un tarannà obert, creatiu, que defensa la cultura de l'esforç i la feina ben feta i que, en molts casos, s'ha avançat a tothom. Per exemple, la constitució dels Usatges de Barcelona data de més de cent anys abans que la famosa Carta Magna anglesa, i el nostre Parlament també fou abans que l'anglès. Catalunya és una nació mil·lenària de primer nivell. Pocs pobles a Europa disposen d'aportacions universals tan destacades. Sens dubte, cap d'una demografia semblant a la nostra.

Hi ha alguna aportació que voldríeu destacar en especial?

Se'm fa molt difícil triar-ne una. En totes les èpoques de la nostra història n'hem tingut de rellevants. Potser per l'esforç que van representar —aixecar un país sense cap infraestructura d'au-

togovern—, m'inclinaria per les que són fruit dels prohoms de la nostra Renaixença. La fama de les seves aportacions ha transcendit a tot el món. Només cal esmentar Anselm Clavé, Narcís Monturiol, Ferran Soldevila, Jaume Ferran, Il·defons Cerdà, Jacint Verdaguer, Antoni Gaudí, Pau Casals, Salvador Dalí, Margarida Xirgu, Joan Miró...

Què cal fer perquè aportacions tan colossals com la d'aquest llibre no esdevinguin una mena d'«arxiu» amb nombroses dades i dates, sinó que el que hi diu arribi a tothom, en especial al jovent, als nouvinguts?

Difondre-les! Principalment a l'escola. Des del 1979 fins al 2011, per mitjà de l'entitat Acció Escolar del Congrés de Cultura Catalana, vam desenvolupar la campanya «El país a l'escola», per promoure el cant coral i les cançons po-

pulars catalanes, el teatre en català, la redacció sobre fets cabdals de la nostra història, la ballada de sardanes, etcètera. Amb la col·laboració desinteressada dels mestres de català i dels professors de música, així com d'una munió de monitors, vam aconseguir, cada any, la participació de centenars d'escoles i de desenes de milers d'alumnes. Vam cloure la campanya pensant que la immersió lingüística ja era prou efectiva, cosa que hem vist que no era certa, almenys fins al nivell que desitjàvem.

Per tant...

Penso que, en la situació actual, caldrà reprendre la campanya de bell nou. De moment, hem ofert al Departament d'Educació tot el material disponible del llibre d'*Aportacions* perquè en facin fitxes amb explicacions, preguntes i respostes per a l'ús dels mestres

>> El 2009, al costat de Joaquim Nadal, durant la sessió d'obertura de la presentació de l'estudi global de FERRMED, a la Casa Llotja de Mar de Barcelona. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. AUTOR DESCONEGUT.)

>> Joan Amorós a la porta d'entrada del seu despatx a l'edifici del Foment del Treball.
(Foto: MARTÍ ARTALEJO)

i dels alumnes. Ara per ara, no tenim pas constància que s'hagi avançat en aquest tema. Cal crear autoestima, principalment entre els infants i joves. Som d'un país on val la pena viure i incorporar-se. Si no creem aquesta autoestima entre els infants i joves nous n'inguts d'arreu del món, estem perduts com a poble.

«La llengua és l'ànima d'un país i mereix moltes atencions», deia Mercè Rodoreda. Ens podríeu dir tres receptes perquè n'augmenti l'ús, especialment entre els joves i els nous n'inguts?

És una qüestió molt complexa. La causa principal de la disminució de l'ús del català és la baixa natalitat de la població autòctona. L'empenta del nostre poble —dels empresaris i del saber fer dels treballadors— no para de crear llocs de treball nous que forçosament cal cobrir amb gent nova d'arreu del món. Les causes de la baixa natalitat són diverses, però principalment la dificultat per accedir a un habitatge, la manca de protecció a les famílies, unes xarxes socials que no empren el català i fomenten més aviat l'hedonisme que la cultura de l'esforç, etc. Però, per sobre de tot, l'escanyament econòmic premeditat que sofrim injustament, que no ens permet fer les polítiques adequades.

Sou una persona que segueix de prop el rumb de l'Església catalana. Quins suggeriments faríeu arribar als dirigents actuals?

Que es llegeixin a fons el text de les «Arrels cristianes de Catalunya», preparat pels nostres bisbes ja fa una trentena d'anys, i que obrin en conseqüència. Ara tenim una oportunitat d'or. S'ha engegat el procés de beatificació d'Antoni Gaudí. Som tot un grup de cristians i associacions cristianes que ens proposem engegar el Moviment Gaudí, d'inspiració cristiana, però obert a tothom que estigui d'acord amb els ideals del nostre gran arquitecte (compromisos amb l'evangeli, l'Església universal, els drets humans, els drets dels pobles, l'aportació de valor, l'esperit de servei, la cooperació i l'esforç col·lectiu, la família, la natura i la fraternitat i la pau universals).

Quina és la vostra actitud respecte al futur del país? Quina ha de ser, a parer vostre, la de la ciutadania?

>> El 2015, quan va coordinar el llibre *Aportacions catalanes universals*. Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS EL PUNT AVUI (ANDREU PUIG).

Una actitud de servei i, també, d'aportació de «valor» que contribueixi a l'enriquiment mutu dels ciutadans. Lluitar sempre sense perdre l'esperança. Cal trobar el fil conductor que, en un poble d'acollida com el nostre, faciliti la incorporació respectuosa dels nouvinguts a la nostra societat. La llengua catalana i el coneixement del país han de ser els factors bàsics de cohesió. Cal aprofundir en la cultura de l'esforç i l'autoafirmació de les persones i dels pobles a fi d'aportar valor. Sense autoafirmació (que vol dir sentir-se realitzat en les actuacions i el treball que es fa, amb decisions preses al nivell més proper possible) és més difícil aportar-ne.

Què requereixen els desafiaments del món global?

El desplegament ple dels sis factors d'excel·lència: R+D+i (recerca, desenvolupament, innovació, identitat, impacte i infraestructura), tal com ho descrivim al llibre *La nova cultura empresarial, una resposta agosarada als reptes del segle XXI*.

Amb quins tres adjectius qualificaríeu la Catalunya actual?

Aportadora, escanyada, resistent.

Josep M. Ainaud de Lasarte, Heribert Barrera, Josep Espar Ticó, Joaquim Ferrer, Joan Triadú... van ser homes a qui el servei al país els va portar a conrear tasques molt diverses. A vós, se us situa en aquest grup. Veieu relleu en les generacions més joves?

Em sento honorat que se'm relacioni amb aquests prohoms, amb alguns dels quals ens unia una forta amistat, com és el cas de Josep Espar Ticó, Joaquim Ferrer i Joan Triadú, i amb els quals vam treballar conjuntament en diversos projectes «de país». Aquest poble sempre troba personatges amb ganes de fer anar endavant Catalunya de forma desinteressada i altruista. En conec molts amb qui, avui mateix, treballam de forma conjunta. Pel que fa al jovent, estic segur que el relleu estarà garantit. Cal, però, que els nostres polítics facin polítiques coherents, compromeses i unitàries en l'essencial.

Què li demanaríeu al nou president de la Generalitat de Catalunya?

A aquest país nostre li calen programes de futur ben estructurats. Moltes vegades ens perdem en picabaralles de projectes i plans d'acció a curt termini que

no encaixen en una visió cohesionada i potent de futur. No pot ser que cada govern faci, a voltes, taula rasa d'actuacions positives i n'enceti de noves sense gaire continuïtat. Tampoc es pot admetre l'ofec econòmic continuat a què ens sotmet l'Estat espanyol. És per això que, des de la Fundació Occitano-Catalana i la Universitat Catalana d'Estiu, estem endegant el projecte «La Catalunya que volem», en el qual, a hores d'ara, ja treballem una trentena d'experts (economistes, enginyers, geògrafs, metges, infermeres, arquitectes, etc.) en tots els camps i àmbits. Esperem enllestir la proposta a començament de l'any vinent, fer-ne una publicació, presentar-la al Govern i difondre-la arreu de Catalunya.

Què us ha ensenyat la vida, fins ara?

M'ha ensenyat a relativitzar moltes coses. A comprendre que en aquest món hi som de passada i que el més important és aportar-hi valor. Valor en benefici dels altres, particularment de la col·lectivitat a la qual pertanyem.

Ens podríeu dir un somni que us agradaria que es complís?

La sobirania plena de Catalunya.